СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 156. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 12-го серпня 1943. No. 156. Jersey City, N. J., Thursday, August 12, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ТРУДНОЩІ В ПРИНЯТТЮ МАЙНЕРСЬКОЇ ЮНІЇ ДО АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ

ШІКАГО. — На засіданню екзекутивної ради Американської Федерації Праці, що тут зібралася поставив Деніел Товбин внесок, щоби про приняття майнерської юнії до федерації рішила сама конвенція федерації, що збереться в жовтні. Йде про те, щоб конвенція мала свободу вирішення без натиску Джана Луиса, президента майнерської юнії. Тому, що юнія відорвалася колись сама від федерації і створила собі свій круг ділання та приняла ширші підстави для юрисдикції, ніж мають звичайні підчинені юнії з федерації, ця юрисдикція є тепер перешкодою в поновнім приняттю до федерації.

ЗАКИДАЮТЬ ІКЕСОВИ ПЕРЕПАЧКОВУВАННЯ ПІДВИЩЕНОЇ ЦІНИ НАФТОВОЇ РОПИ.

ВАШИНГТОН. — Комісія для Політики Праці при Бюрі Адміністратора Цін закинула секретареви внутрішніх справ Ікесови, як Адміністраторови земного олію, що він хоче перепачкувати вищу ціну, по 35 центів від барилки нерафінованого олію, і в такий спосіб дістати від консументів $1,250,000,000 для помочи власникам нафтових компаній. Ікес проголосив, що його плян потрібний на те, щоби запобігти недостачі ропи. Вища ціна буде заохотою для збільшення продукції нафтової ропи.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ЗАКОНОПРОЄКТ ДЛЯ ВИКЛЮЧЕННЯ БАТЬКІВ ВІД ПОКЛИКАННЯ ДО ВІЙНИ.

ВАШИНГТОН. — Конгресмен Андрій Дж. Мей, голова Комісії для Військових Справ, приготовляє законопроєкт для конгресу, коли він незабаром збереться, щоб виключити покликування до військової служби батьків. Дотеперішній закон позволяє на таку практику, а новий розпорядок Поборової Ради закликає батьків до чинної служби від 1. жовтня.

ФАРМЕРИ ІЗ СТЕЙТУ НЮ ЙОРК ПОТРЕБУЮТЬ 5,000 РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК.—У ріжних частинах стейту Ню Йорк збір овочів заповідається прегарно. Бракує лише робітників, щоб їх зібрати. Рада Фармерів при Комісії Мужви закликає 5,000 добровольців з міста до праці на фармах. Треба зібрати овочі й городину, що тепер назрівають, інакше цей збір пропаде.

ДЛЯ ПАЙКУВАННЯ ХАРЧІВ БУДУТЬ ВИДАНІ ПЛЯСТИЧНІ ЗНАЧКИ.

ВАШИНГТОН. — Бюро Адміністрації Цін оголошує, що від 1. січня 1944. р. будуть уживані до пайкування плястичні значки величини теперішнього „кводра" й „никла", замісць паперових купонів, що їх видано в книжечці ч. 3. Після Нового року буде видана ще книжечка ч. 4. і купони з цеї книжечки можна буде вимінити на нові значки. Також 8-центові купони із книжечки ч. 3 можна буде перемінити. Значки будуть зроблені із шкла і лекше буде ними орудувати ніж купонами.

ХОЧУТЬ ПІДВИЩИТИ ПЛАТНІ У ПРОДУКЦІЇ ЛІТАКІВ.

ВАШИНГТОН. — Федеральні агенції, що займаються устабілізуванням цін, поважно передумують підвищення платні робітникам в авіаційнім промислі, щоби спонукати більше число робітників до праці. Тому, що багато робітників переноситься до ліпше платних підприємств, продукція літаків так недописує, що уряд починає журитися, як дігнати недостачу. Хочуть між ін. також дати право першенства для матеріялів і транспорту до летунських фабрик.

ЗАКИДАЮТЬ НЕЗАКОННУ ЦЕНЗУРУ В РАДІО-ПРОГРАМАХ.

НЮ ЙОРК. — На переслуханню конгресового підкомітету для радіових програм, що відбувається у Ню Йорку, жалувалися свідки на незаконну цензуру на радіо-програми. Цю цензуру самовільно наложило Бюро Воєнної Інформації та Федеральна Комісія для Комінікацій, казали свідки. Головним свідком був екзекутивний дорадник бюра цензури Роберт К. Ричардс. Він виказував методи, якими Бюро Воєнної Інформації ніби перешкаджало радіо-програмам в чужоземних мовах, поки деякі з них цілком не припинено.

ПЕРЕГОЛОСУВАЛИ ЗЛУКУ ДВОХ НАЙБІЛЬШИХ ТЕЛЕГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ.

НЮ ЙОРК. — Уділовці двох найбільших телеграфічних підприємств, тобто компанії Вестерн Юнион і Постал Телеграф, потвердили загальним голосуванням злуку обох підприємств, як це було запропоновано урядами обох корпорацій. Цю згоду має ще приняти урядово до відома Федеральна Комісія для Комунікацій. Надіються, що вже з днем 1. жовтня Злучені Держави будуть мати одноцільну телеграфічну систему по всіх закутинах внутрі краю.

Англо-американські переговори з нагоди прибуття Чорчила в Канаду

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції президент Рузвелт потвердив, що до Канади прибув британський премієр Винстон Чорчил з шістьма військовими дорадниками і деякими членами його родини. З нагоди його прибуття відбудеться чергова розмова між президентом Рузвелтом і премієром Чорчилем. Буде це вже шеста конференція від часу конференції над Атлянтійським Чартером в серпні 1941 р. Репрезентанти преси змісця запитали президента, чи в конференції буде брати участь совєтський премієр Йосиф Сталін. Рузвелт посумнів і сказав, що на його тумку Сталін не прибуде, хоч як він був би радий цьому. Серед таких відносин плянована стріча буде чисто британсько-американською конференцією. Часу й місця розмови не подав президент, але з Квебеку у Канаді наспіли вісти, що там роблять приготування до приміщення учасників стрічі.

ПІДСЕКРЕТАР ВЕЛЕС ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВИСОКЕ СТАНОВИЩЕ МАНДРІВНОГО ДИПЛЬОМАТА

ВАШИНГТОН. — З достовірного джерела подано вістку, досі урядово непотверджену, що теперішній підсекретар закордонних відносин Сомнер Велес має дістати високе становище мандрівного дипломата. Це становище получене з воєнною акцією і післявоєнними плянами. Праця Велеса приневолить його покида и час від часу Америку і перебувати десь заграницею: З цею працею злучені далеко йдучі пляни з покінченням війни.

ПРИЙМУТЬ 600 ЖІНОК ЛІКАРОК ДО АМЕРИКАНСЬКОЇ ВОЄННОЇ ФЛЬОТИ

ВАШИНГТОН. — Управа воєнної фльоти оголошує запотребування 600 лікарок до служби при фльоті. Вони дістануть високі ранги, щоб заохотити інших лікарок до служби. Служба лікарок буде обмежена лише до праці в Злучених Державах. Лікарки не можуть мати дітей нижче 18 літ життя ані не можуть бути жінками мужів, що служать при фльоті. Їх вік обмежений від 21 до 50 літ життя.

Скоре темпо війни і Аліянтських перемог причиною нової поїздки Чорчила

ЛОНДОН. — Коли британський премієр вибирається в далеку дорогу і на такі переговори, в які входить особа президента Злучених Держав, то зрозуміле, що мусить бути для цього дуже важна причина. І так є, згідно з тим, що доносять американські кореспонденти з Англії. Найважнішою з тих причин є — теперішня воєнна ситуація в Европі. Ось і тому нова подорож Чорчила матиме головно військовий характер. Але, як кажуть, будуть іти розмови цілком певно теж і на політичні теми, бо без політичного порозуміння, не булоб надії на те, щоб Аліянти могли використати якслід військову перемогу. Згадується теж і за справу відношення до Росії та намагання Совєтів, щоб отворити другий фронт в Европі. При тому зазначується, що Росія не є тільки тою одною, що бажає собі другого фронту. Бажають собі його теж Англія і Америка. А зокрема і Німеччина бажає собі теж „другого фронту", але дещо іншого. А це того, який відчинилаб Японія, нападаючи на Росію. Ось ті справи, кажеться далі, вимагають політичного порозуміння не тільки між Злученими Державами і Великою Британією, але теж і Росією.

ЗНАМЕННА РЕЗИГНАЦІЯ ІТАЛІЙСЬКОГО МІНІСТРА ВНУТРІШНІХ СПРАВ

БЕРН (Швайцарія). — Нема згоди в італійськім міністерстві, сформованім премієром Бадолієм. Уступив Бруно Форачіярі, міністер внутрішніх справ, щоби таким чином запротестувати проти „цивільної адміністрації краю військовими". Каже, що в таких відносинах годі йому вдержати в краю порядок.

ІТАЛЯ НЕ МУСІЛА ІТИ ДО ВІЙНИ, СТВЕРДИВ МУСОЛІНІ

БЕРН. — Дня 6. червня мав Мусоліні інтерву з кореспондентом часопису Корієре дель Тічіно, що виходить в Люґано в Швайцарії, при чому заявив у відповідь на запит, що Італія могла держатись у цій війні збоку, що булоб навіть принесло їй фінансові й торговельні користи. Але, казав він, „честь великого народу не сходиться з виключно матеріяльними користями". А далі, що невтральність означалаб відступлення Італії від її ціли, що вже існує сто років.

В КИТАЮ НЕ РОЗВЯЖУТЬ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

ЧУНҐКІНҐ. — В Москві згадано в одним з видавництв, що уряд ген. Чанг Кай-шека має важкі внутрішні труднощі, які він сам спричинює такими кроками, як от намагання розвязання комуністичної партії. Урядово заявляють, що ця остання вість неправдива.

ГОДУЮТЬ ГОЛОДНИХ НІМЕЦЬКИХ ОФІЦИРІВ.—Повища сцена знята десь в Англії. Дають хліб голодним полоненим німецьким офіцирам, що є в дорозі до таборів для полонених. Більшість з тих націстів бере радо хліб, але другий з ряду відмовився взяти.

АЛІЯНТИ ЗАЧАЛИ ДРУГИЙ МІСЯЦЬ СИЦИЛІЙСЬКОЇ КАМПАНІЇ НОВИМИ НАСТУПАМИ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Американські кореспонденти з сицилійського поля боротьби зазначують, що з днем 10. серпня зачався другий місяць сицилійської кампанії. Стверджують, що наразі дальші наступи не ідуть таким скорим ходом вперед, як це було досі, бо скалистий терен, який треба здобувати, є повний таких перешкод, які тільки можна собі уявити. Та не зважаючи на те американці й британці таки далі наступають з двох боків, щоби заняти місто Рандаццо, а з ним і важний комунікаційний шлях, якого вживають німці для перевозу харчів. У звідомленнях подається про здобуття Педари близько гори Етни та про 1,500 полонених, майже самих італійців, що їх взяли в полон американці.

Німці ще далі ставлять розпучливий опір.

Користуючи з догідного для оборони терену, німецькі війська розпучливо боронять кожну свою позицію. В тому допомагають їм німецькі інжиніри, що завалили всі шляхи мінами, а тому аліянтські війська не можуть посуватись у скорому темпі. Зате аліянтські повітряні сили бомбардують безпощадно ворожі становища та такі стратегічні міста як Мессину і Рандаццо.

СОВЄТИ НАСТУПАЮТЬ ВЗДОВЖ 300-МИЛЕВОГО ФРОНТУ.

ЛОНДОН. — Совєтські воєнні звідомлення подають, що совєтські війська посуваються вперед вздовж цілого фронту, що довгий на 300 миль. Говориться навіть про „генеральну офензиву" на цьому фронті. Як теж і про те, що відбито від німців 70 дальших місцевостей в напрямі на Харків і 30 інших, що положені вздовж Орельського залізничого шляху в напрямі на Брянськ. В наступі на Суми полонено 1,500 німців. Німецьке радіо подало, що Совєти атакують з незвичайною силою, вживаючи до цього 12 дивізій піхоти, себто до 180,000 вояків. Знову в Москві глядять на цю офензиву як на „російський бліцкріг".

ХОЧУТЬ ВРІЗАТИСЬ ГЛИБОКО В УКРАЇНУ.

МОСКВА. — Совєтський наступ став великою загрозою для німців у Харкові, бо їх позбавлено з півночі і північного заходу трьох залізничих получень. Виходилоб, що совєтська стратегія має на цілі здобуття Харкова. Та деякі американські кореспонденти сумніваються, чи саме те є цілю Совєтів. Кажеться, що Харків дуже важко вдержати, бо немає природної оборони, себто рік, лісів і т. п. Здобуття Харкова, бувшої столиці Совєтської України і третього найбільшого міста в СССР, малоб, як кажеться, більш моральне значіння, а ніщо інше. Місто це, що мало передше 900,000 мешканців і модерні будівлі, тепер стало мертвим містом, бо нема в ньому й половини мешканців, а будинки понищені. Звідомлення подають про винищення німцями людности Харкова, головно жидівської. І стверджують, що якщо совєтські війська там наступають, то на те, щоби врізатись в Україну і використати ще пізніше, в зимовім поході на Київ.

„ВЕЛИКЕ ВИДОВИЩЕ" — ЦЕ ДЛЯ СОВЄТІВ СИЦИЛІЯ.

МОСКВА. — В телеграмі до Ню Йорк Таймс подається, що в Совєтах не перечать, що воєнні події в Сицилії є „великим видовищем", але тільки додають, що це є „мале видовище" в порівнанню до воєнних сил Злучених Держав і Великої Британії. Теж чути такі думки, що Аліянти „моглиб отворити другий фронт, але не хочуть". Теж кажеться, що коли Совєти „могли пробитись через оборонні вали довкруги Орела, так чом би Аліянтам не пробитись через Атлянтійський Вал".

ДАЛІ БОМБАРДУЮТЬ НАДРЕНІЮ.

ЛОНДОН. — Британські та канадійські летуни скинули минулого понеділка понад 1,000 тон бомб на промислові надренські міста Мангайм і Людвіґсгафен. Бомбардовано теж ворожі летунські поля в Франції, Бельгії й Голяндії.

ПОСУВАЮТЬСЯ ВПЕРЕД В ДЖУНҐЛЯХ.

ГОЛОВНА АЛІЯНТСЬКА КВАТИРА НА ПОЛУДНЕВО-ЗАХІДНІМ ПАЦИФІКУ. — Звідомлення ген. МекАртура подає, що американські частини, призначені для боротьби в джунґлях, посунулись в Ню Джорджія Айленд на дві милі в напрямі Бейроко Гарбор, що є останньою японською позицією на цьому острові. Далі згадується в часописних звітах, що Аліянти постійно бомбардують ворожі становища на „бойовому фронті, що довгий на 750 миль".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Важний політичний момент

Картер Ґлес, 85-літній сенатор з Вірджінії, закликає американський нарід до єдности під гаслом, що обєднана Америка — непереможна. А це очевидне, що перемога — це тепер найважніша справа. Та тому сенаторови Ґлесови, старому демократови, а заразом і гострому критикови політики Нового Розподілу і деяких потягнень президента Рузвелта на домашньому фронті, іде тепер головно про те, щоби не розбивати американського громадянства в сучасну пору політиканством, звязаним з наступними президціяльними виборами. Він каже, що вибори ще й так дуже далекі, тому краще зосередничити всю енергію краю на те, щоби приспішити кінець війні, а тим самим заощадити життя многим американським людям. Ось це повинно бути тепер нашим найбільшим обовязком.

Завваги і наклики сенатора Ґлеса є слушні, бо ми дійсно свідками, як зачалась уже „передвиборча кампанія" з напастями і лайками. Як тому не зарадити завчасу, то воно таки-моглоб нанести краєви і справі війни чималої шкоди. Особливо важні ті завваги ще й тому, що вони появились у дуже важний політичний момент. Ми свідками, як тріснув фашизм. Таке може статись і з націзмом. Є познаки, що ціла Европа може ненадійно захитатись і спалахнути революційним вогнем. А це означатиме цілком нове політичне положення і цілком нову ситуацію, яка може наступити навіть ще заки американські та англійські війська стануть на властивім европейськім континенті. Ось такі переміни означалиб триюмф Аліянтів, їхню перемогу. І то в першу чергу перемогу на боєвому фронті, бож це ясне, що націстсько-фашистська спілка зістала захитана доперва тоді, коли американські й британські війська зачали наближатись переможно до берегів самої Італії.

Та памятаймо, що військова перемога це для Аліянтів вступ до чогось далеко важнішого: до мирової перемоги. Це тільки спосіб, якого не можна ніяк обминути, щоби завести кращий лад у світі. А що саме тепер наближаємось скорим ходом до військової перемоги в Европі, то цілком зрозуміло виринає з цілою силою питання повоєнної, мирової перемоги. І тут теж треба з боку американців неменшої єдности, як її треба у війні. Бо як не можна вести війни без належної підготовки і зєднання опінії загалу для воєнної справи, так не можна братися за мирну перебудову Европи чи світа без основної підготовки і такого пляну, що має вигляд на здійснення. Це значить, що треба тепер вийти нам з обширним мирним пляном, виставленим нашим урядом, який повинен знайти в першу чергу прихильність американського суспільства. Тому і краще дебатувати тепер над цею справою, ніж над президіяльними виборами. Бо як не буде обєднання на цьому полі й ми програємо мир в Европі, то на цьому тяжко потерпить і Америка безогляду на те, хто буде нашим наступним президентом.

ЩО Є З ГІТЛЕРОМ?

Сам наш уряд звертав нам через своїх передових представників, чи теж і через Бюро Воєнних Інформацій, нераз і недва увагу, щоби ставитись дуже обережно до тих вістей, що надходять до нас з Европи, хочби ті вісти були передавані з додатком „з добре поінформованих кол", чи „з авторитетних джерел". Бо ворожа пропаганда ділає різними способами, але ціль її завжди одна: збаламутити Аліянтів чи їх ослабити. І дуже можливо, що так воно є і з вістями про великі переміни в Німеччині, де то Гітлер мав би вже бути нічим, як теж і націстична партія, а армія усім, бо ніби вона видала з себе триюмвірат з маршалом Ґерінґом начолі, що має тепер правити Німеччиною. Ось той „переворот", що в многому подібає на те, що сталося в Італії, мав би, як подають вісти, уможливити Німеччині „гонорове" закінчення війни і замирення з Аліянтами.

Не треба навіть дуже зручного німецького пропагандиста, щоби зрозумів, що така новинка означає. Бож ненависть світа скупчена в головному біля особи Гітлера і націстської партії. Тому, якщоб стало правдою, що Гітлер і націстська партія зліквідовані, та ще самими німцями, то це відразу змінилоб ситуацію. Так можуть розумувати націстські пропагандисти, і то не без слушности. А якщоб така пропаганда не зробила нічого іншого, а тільки ось такими вістями ослабила часово зброєння Аліянтів та їхній воєнний запал, то вже на тому одному націсти виграліб дуже багато.

Та справа ця представляється одначе ще складнішою, бо як доносять з Англії й Швайцарії, в тому всьому нема зерна правди: Нема ні усунення Гітлера від влади, ні нема військового триюмвірату. Навпаки стверджують, що Гітлер таки ще далі має силу, коли іде про народні маси, як теж має контролю і над армією.

Чи так воно є в дійсности, годі ствердити, бо тяжко пізнати, що діється в душах десяток міліонів німців, що позбавлені свободи слова. Та чи Гітлер має ще яку силу, чи її не має, то це не повинно бути для нас дуже важною справою. Ми є з ним і націстами у війні на життя і смерть. І як довго вони ту війну ведуть і „безумовно не піддались", найкраще зробимо, коли будемо думати постійно тільки про те, як ту війну якнайскорше виграти. А приспішимо кінець війні не тим, що будемо вірити поголоскам, що Гітлер уже зліквідований, а радше тим, що будемо скріпляти далі свої сили в тому переконанню, що Гітлер і націсти далі ще сильні, й далі ще при владі, та що знищить і усуне їх ніщо інше, а тільки наша перемога на полі бою.

Ось такий розрахунок не може нас в ніякому випадку завести. А якщо в Німеччині тріщить, то вдаріймо в ворога з ще більшою силою, щоби приспішити його кінець, бо іншого виходу з цьої воєнної ситуації нема і бути не може.

ПОВОЄННА ЗАГРАНИЧНА ПРОГРАМА СРСР

На основі статті кореспондента Д. Нікола, яка була опублікована в канадійській пресі, совєтський уряд має менш більш намічений плян відносно своєї заграничної політики по війні. Цей плян є оснований на рішучім реалізмі (зі сторони Совєтів) і представляється так:

В першій мірі Совєти вимагають таких кордонів, які можливо їм оборонити. В другій мірі їх уряд хоче тривалого миру, щоб в повоєннім періоді він міг підприняти відбудову держави. Іншими словами, Совєти мають на меті реконструкцію своїх передвоєнних границь, як рівнож реконструкцію своєї державности.

Західну Україну, Білорусь і Прибалтійські Держави Совєти не думають залишити; навпаки, вони мають на ціли їх задержати і переорганізувати. В органі Червоної Армії, „Красная Звезда", було недавно виразно сказано, що „балтійські держави були і будуть совєтськими".

Совєти рівнож противляться створенню федерації, яка граничилаб на заході з Совєтським Союзом. Каже Д. Нікол: „З точки погляду Совєтів це є самозрозуміле, але це може дати притоку до поширення пропаганди, що Росія хоче по війні вмішуватись в політику европейських держав.

Совєтська преса постійно підкреслює, що на створення східної федерації настоюють найбільше ворожі елементи, особливо в Польщі. Прихильники тої ідеї кажуть, що та федерація буде звернена виключно проти Німеччини. Совєти підозрівають, що вона буде рівночасно звернена і проти Совєтського Союзу.

Впрочім, твердить совєтська преса, подібна федерація не зможе функціонувати, бо не можливо злучити в одно адміністративне діло демократичну Чехословаччину, монархістичну Румунію і февдальну Польщу.

В Москві кажуть, що Совєти хотілиб бачити відбудову сильних держав в Европі, неконечно комуністичних, але бодай таких, з якими совєтський уряд міг би кооперувати в цілі колективної забезпеки.

По війні безперечно наступлять революції в ріжних краях. В тих революціях, російська преса признає, Совєти будуть заінтересовані, безогляду на те, чи ті революції будуть під проводом комуністів чи ні, і будуть старатись, щоб вони закінчились успішно.

Покищо між Британією і Америкою з одного боку, а Совєтським Союзом з другого, не зважаючи на їх тісну кооперацію в боротьбі зі спільним ворогом, нема інтимних звязків. Це видно хочби з того, що ні одного разу на конференціях Чорчиля і Рузвелта не був присутний Сталін, або хтось з чільніших провідників СРСР. Це може не мати жадного значіння, або дуже великого значіння. В кожному разі ясно, що совєтський уряд побоюється про те, що аліянти можуть зарядити по війні таке, з яким він не погоджувався б. Можливо тому сформувався в Москві німецький комітет, ціль якого є висвободити Німеччину спід націстів.

Цей комітет, оскільки нам відомо, діє незалежно і покищо не є одобрений ні Британією ні Америкою. Подібні окремі формування визвольних комітетів в Москві отже дають до зрозуміння, що совєтський уряд чогось побоюється.

Його найбільше побоювання одначе те, щоб по війні не заіснував такий мир, як по минувшій світовій війні, та щоб Німеччина знова не мала нагоди узброїти себе і загрозити Совєтському Союзови агресією.

Фактом одначе є, що в деяких випадках Совєтський Союз і решта аліянтського бльоку не все прямують до спільної мети однозгідно. Підчас мирової конференції ці ріжниці можуть довести до прикрого непорозуміння і ослабити мир, що наступить.

Як Британія і Америка, так і совєтський Союз ведуть реалістичну політику, кожна держава на основі своїх „політичних" й економічних інтересів. Це річ самозрозуміла. Важнішим в теперішній хвили одначе є не допустити, щоби ті інтереси відемно відбились на загальним змаганню, яке має значно вищу ціль, як особисті державні інтереси. — („Канадійський Фармер").

ОДНА АМЕРИКА, АЛЕ РІЗНІ СВІТИ

Минулого тижня змалювали нюйорські ґазети дві картини, характерів, тобто подали спомини з життя двох людей. Оба американці, оба шукали нагоди. Один найшов те, що йому належалося, другий ще жде нагоди. Для застанови над практичною фільософією життя варта пригадати їх обидвох.

Стефан Вайнберґ, 55 літ життя, уроджений в Брукліні, попав у руки справедливости. Арештований за те, що заложив „академію" викрутів від війська. Учив асентерованих, як викручуватися. Дехто платив йому за науку і по 2,000 дол. Федеральний суддя назначив за нього грошеву запоруку в сумі $20,000, бо Вайнберґ має „минувшину", яка коротко передаючи, є така:

Вайнберґ вперше розпочав свою „карієру" в 1913 р. Він вбирався як лютенант американської воєнної фльоти, а в інших місцях представляв себе як секретар сербського посольства. Зате попав на два роки до тюрми в Елмайра, Н. Й. Ледви вийшов із тюрми, а вже представив себе як ґенеральний консуль Румунії і почав підготовляти величавий бенкет в однім нюйорськім готелю. Але мав збиті запятки в черевиках, і кельнери попали в сумнів, чи це справжній консуль. Обід не відбувся. Зате Вайнберґ перемінився в американського консуля для Марока й лютенанта-команданта американської фльоти і як такий дістався на американський корабель Вайоминґ. Зате посидів у вязниці до 1917 р. Після того щось там пофальшував і знов відсидів. Як вийшов, представився як капітан американської фльоти, а для декого як місцевий політикер у Брукліні. Тоді він любив виписувати чеки без подання грошевої суми і був такий щедрий, що дозволяв своїм „клієнтам" дописувати на чеку довільну грошеву суму. Звичайно віддавав такі чеки дистриктовим політичним провідникам. Знову попав на кілька літ в тюрму. Скоро вийшов, жертвував свої правничі услуги ґенеральному стейтовому прокураторови і дістав доручення вже як помічник прокуратора розслідувати виборчі обманства.

У 1920 р. якась фірма потребувала санітарного дослідника для своїх бизнесів у Перу в Південній Америці. Вайнберґ зголосився як лікар, дістав службу, поїхав до Перу, але замісць робити свою роботу, бавився. Фірма відкликала його. А що він дістав цю позицію тому, що представив себе лікарем воєнної фльоти, то після свого відкликання він вскочив знову в уніформ фльоти і пішов стрічати княжну Фатиму з Афганістану, коли вона прибула до Злучених Держав. Він представився їй як висланець з департаменту стейту, вона в це повірила і він повіз її до Білого Дому в Вашинґтоні, щоб представити її президентови Гардинґови. Його фотографія з княжною Фатимою й президентом Гардинґом облетіла всю пресу. Від президента він пішов до секретаря стейту Чарлса Іванса Гюза і вони втрійку обіхали з помпою столицю. Вайнберґ парадував дальше в уніформі, але його приловили на тім, що не заплатив кравцеви за уніформ в 1922 р. Дістався на два роки до „холодної". Лише вийшов, а вже занявся похороном славного фільмового актора Рудольфа Валентіно як „д-р Вайман". Потім він ще представляв себе адвокатом, був на міській службі для принимання достойних гостей, але все мав нахил до уніформу. Тепер, коли його приловили на науці крутійства, він теж мав військовий уніформ. Суддя зажадав 50,000 дол. кавції за випущення його на волю, але оборонець збив на 20,000. Вайнберґ чекає на судову розправу перед федеральною лавою присяжних.

Інша картина: Волтер Пек, роджений в Аштабулі, Огайо, в 1891 р., перейшов школи, дістав від Коломбійського університету в Ню Йорку ступінь „бечелор оф артс", написав двотомовий твір про життя анґлійського поета Шеллія, потім з іншими письменниками працював над критикою поезій цього поета. Його імя було поміщуване впродовж 10 років в альманаху визначних людей „Хто чим є?" (Гу'з Гу"?). Був професором у каледжах: Вустер, Огайо, Веслій Юниверситі, Стейтового каледжу Вашинґтон, Гонтер каледж, університету Бристоль в Анґлії, Джан Мартин каледжу й університету в Нюарку. В р. 1922 дістав ступінь доктора фільософії з університету Оксфорд в Анґлії.

В 1935 р. дістав удару серця, перестав учити, постепенно зійшов на біду; дістався до аґенції, яка посилає його як нічного сторожа на роботу але несталу; як має час, іде до прилюдної бібліотеки й читає: Має жінку, яка ділить з ним його долю. Виглядає дальше як муж науки, пристає із звичайними людьми і не нарікає на нікого. Каже, що студіює приязнь. Дехто на саму згадку про нього тепер від нього тікає, та деякі приятелі йому помагають. Д-р Пек каже, що такий тепер світ і треба собі давати раду, як можна. Каже теж, що для нього ще прийде нагода. І жде на неї, а тимчасом дбає про здоровля й дальшу науку.

СИМПАТИКИ ҐАНДІЯ ПРОТЕСТУЮТЬ.

БОМБАЙ (Індія). — З нагоди річниці увязнення британською владою індійського провідника Могандаса К. Ґандія та інших індійських націоналістів симпатики Ґандія і націоналістичного руху пробували відбути прощу до Пуни, де є Ґанді інтернований в палаті Аґи Хана. Були теж і деякі заколоти, наслідком чого арештовано кілька соток осіб.

ІВАН [illegible]

Борислав Сміється

(Повість)

17)

Ледве в семи чи восьми літах Ґотліб скінчив чотириклясову нормальну школу і, прибитий морально, нерозвинений духово, з безграничною відразою до науки і злістю до людей, а особливо до вітця, вступив у ґімназію. Але тут він у трьох роках не скінчив ще й другої кляси, коли поганий і темний випадок з вітцем перервав назавсіди його шкільну науку.

Але хто знає, чи ті літа нещасливої шкільної науки не були тяжчі й нещасливіші для Рифки, ніж для самого Ґотліба. Раз те, що школа на більшу часть дня розлучувала її з сином і через те втручувала її наново в бездонну пропасть бездійства і нуди. А потім і те, що вічні жалі та плачі Ґотліба ще більше лютили й роздразнювали її. Зразу вона, мов ранена львиця, бігала день-у-день до отців Василіян, нарікала на несправедливість і неспосібність учителів, кричала і кляла, аж поки ректор не наганьбив її і не заборонив приходити більше. Опісля задумала була упертися на тім, щоби відобрати Ґотліба від Василіян і дати до якої іншої школи, але швидко роздумала, що іншої школи в Дрогобичі не було, а давати Ґотліба до якого іншого міста, між чужих людей, — про те вона й помислити не могла без страху.

В тій безвихідній матні вона на довгий час билася, мов риба в саку, і не раз цілими днями сиділа на софі, плачучи та думаючи, що ось може десь тепер у школі тягнуть її сина, сіпають, покладають на лавку, бють, а тоді вона голосно проклинала і школу, і науку, і чоловіка-ката, котрий навмисне винайшов таку муку для сина і для неї. Ті вибухи чуття ставалися чим далі, тим частіші, і довели її вкінці до ненависти проти всіх людей, до якогось ненастанного роздразнення, готового в кожній хвилині вибухнути дикими прокляттями.

Тепер уже Рифка й не думала йти в товариство або чимнебудь розривати свою нудь; вона, мов заклята, волочилася по домі, і ніхто з слуг без крайньої потреби не смів показатися їй на очі. Той стан дійшов до крайности, коли Герман два роки тому нараз відвіз Ґотліба до Львова і дав до купця. Рифка зразу дуріла, рвала на собі волосся, бігала по покоях і кричала за сином, —пізніше успокоїлася трохи і довгі місяці сиділа день-у-день мовчки, мов дикий звір у клітці. Самота і пустота круг неї і в ній самій стали ще страшніші, — навіть чоловік боявся приступати до неї і старався цілими днями не бувати дома. І серед усеї тої тьми в серці Рифки горів лиш один огонь, — безумна, сказатиб, звіряча любов до Ґотліба. Тепер зависна доля наважилася видерти їй і цю останню опору, затерти в її серці і цей останній знак чоловіцтва. Удар трафив Рифку страшенно, і що вона в тій хвилі не зійшла з розуму, це було лиш для того, що не могла дати віри свому нещастю.

По виїзді Германа вона так і застила на своїй софі. Ніякі думки не ворушилися в її голові, тільки сльози плили. Ввесь світ щез для неї, світло померкло, люди вимерли, — вона чула тільки скімлячий[24], ненастанний біль у серці.

Нараз вона зірвалася й задріжала цілим тілом. Що це такого? Що за шум, за стук, за говір долетів до неї? Вона заперла в собі дух і прислухувалася. Говір при вході. Голос служниці, котра немов свариться з кимсь, не пускає до покою. Другий голос, різкий і гнівний, стук, немов поваленого на землі чоловіка, тріск дверми, тупіт кроків по покоях, ближче, чимраз ближче...

— Ах, це він, це мій син, це мій Ґотліб! — скрикнула Рифка й кинулася ід дверям, назустріч. У тій хвилі отворилися двері пхнуті сильною рукою, і перед нею став зачорнений, у пошарпаних чорних шматах вуглярчук.

Рифка мимоволі скрикнула і пруднулася взад. Вуглярчук глядів на неї гнівними, великими очима, з котрих блискала лютість і ненависть.

— А що, пізнаєш мене? — проговорив він різко, і в тій хвилі Рифка, мов безумна, кинулася до нього, почала стискати й цілувати його лице, очі, руки, плачучи і сміючися.

— Так, це таки ти? То я не помилилася! Боже, ти жиєш, ти здоров, а я вже мало не вмерла! Синочку мій! Коханий мій, ти живий, живий!...

Викрикам не було кінця. Рифка потягла вуглярчука на софу і не випускала з обнять, поки він сам не вирвався. Поперед усього, чуючи кроки надходячої служниці, він замкнув двері і, обертаючися до матері, сказав:

— Накажи тій проклятій малпі, нехай собі йде до чорта, бо їй розібю її пустий череп, як мені зараз відси не вступиться.

Рифка, послушна синові, наказала крізь замкнені двері служниці, щоб ішла до кухні і не виходила, аж її закличе, а опісля почала знов обнімати й пестити сина, не зводячи й на хвилю очей з його надутого, замурзаного лиця.

— Мій синочку, — почала вона, — що це з тобою? Що ти зробив?

І вона почала обзирати його з виразом безконечного жалю, немов ця вбога одіж була смертельною раною на його тілі.

— Аґа, а ви думали, що я так і до смерті буду терпіти у того проклятого купця! — крикнув Ґотліб, тулаючи зі злости ногами й вириваючися з обнять матері. — Ви гадали, що я не посмію мати свою волю! Ґа!

— Алеж, золото моє, хто так гадав! — скрикнула Рифка. — То хіба той нелюд, твій отець, так гадав!

— А ти ні?

— Я? Господи! Синочку, я крови своєї не жалувала би для себе. Скільки я наговорилася йому...

— А він куди поїхав? — перервав їй Ґотліб.

— Та до Львова, шукати за тобою.

— А, так, — сказав Ґотліб з усміхом вдоволення, — то нехай же собі шукає!

— Але як же ти прибув сюди, любчику?

— Як? Не видиш? З вуглярами, що вертали зі Львова.

— Бідна моя дитиночко! — скрикнула Рифка. — Та й ти з ними їхав цілу дорогу! То ти мусів назнатися біди, Господи! Але швидко скинь те паскудство зсебе; я скажу принести воду, обмийся, переберися!... Я вже тебе не пущу, не позволю, щоби той нелюд віз тебе назад, ні, нікуди! Скидай, любчику, ту нечисть, скидай, а зараз піду найти для тебе чисте шмаття. А ти голоден, правда?... Почекай; я закличу служницю...

І вона встала, щоб задзвонити. Але Ґотліб силоміць затримав її.

(Дальше буде).

[24] Скімлячий — ниючий.

Володар Пісні

(Про українського композитора Дмитра Бортнянського).

Славний город Глухів гетьманська столиця! Не Київ він золотоверхий, не Суботів славного батька Богдана, навіть не Батурин, столиця Мазепи — бо в сумний час довелося Глухову бути гетьманською столицею: в час, коли цар Петро І. Січ зруйнував і гетьманщину звів нінащо. Не придбали йому слави безсилі вже гетьмани, а всех таки славний город Глухів!

Славний город Глухів, гетьманська столиця, славний, бо дав Україні тай усьому світові володаря не земель, не людей, а звуків, краси, володаря пісні.

Давно це вже було, бо сім чвертей століття тому (1751 р.) засяла над Глуховом зоря слави — дитинка народилася, хлопчик в родині Стефана Бортнянськоо. Дмитрунем охрестили його.

Ріс хлопчик на причуд гарно тай цікавий був такий. Хати не держався — вибіжить у садок вишневий, співові соловейка прислухається, як то він любо, чарівно так лящить. Вибіжить на поле, там гень-гень високо в повітрі жайворонок щебече, журкоче потічок, там легіт листям шелестить у гаю. Усему цьому прислухається малий Дмитрусь і серденько його маленьке дріжить, насолоджується.

А як вечером парібки та дівчата вийдуть на вулицю та заведуть пісень, чарівних, українських — ніхто й ніщо не вдержить Дмитруся в хаті. Вибіжить, на ворота зіпреться тай слухає, слухає, мов увесь у слух перемінився.

А там і собі заведе таких самих пісень.

Пливе його голос ніжний, ніжний та дзвінкий такий.

На семому році віддав батько Дмитруся в школу до дяка при глухівському соборі.

Гарно вчився малий Дмитрусь, дуже гарно. Дяк не міг його нахвалитися. А й співак був добрий глухівський дяк, бо якого будь дяка в гетьманську столицю не брали. Він пізнав співацький талант і голос гарний у Дмитруся й порадив батькові віддати сина в співочу школу. А була така школа в Глухові. Малий Дмитрусь наче в раю найшовся. Усею душею віддався яауці співу.

Пішла слава про малого співака - соловейка по городі, і поза його межі.

А ґраф Олексій Розумовський прохав брата свойого Кирила, гетьмана України, щоб прислав молоденьких хлопців із гарними голосами в придворний хор цариці Єлисавети Петрівни, в Петербург. Із Глухова післали туди Дмитруся Бортнянського.

Плакала ненечка за синочком любим, що виїзджав у таку далеку дорогу, у саму столицю, в Петербург холодний. Та батько потішав її:

— Не плач, жінко, там його доля, там слава жде його.

І не помилявся батько. Скоро звернули там увагу на малолітнього півчого придворного імператорського хору. Цариця Катерина II. так сподобала собі голос малого Дмитруня, що рішилася вислати його на дальші студії за границю.

Було це 1768 р. Дмитрусь поїхав ще до Глухова, до рідної хати, щоби попрощатися з батьком та з ненькою й з ріднеєю.

Гей, як зраділа ненечка, коли побачила свойого синочка, що виріс уже на гарного юнака. Та коли довідалася, що синок її любий, Дмитруньо її приїхав тільки на те, щоби попрощатися, бо на приказ цариці їде за границю, в чужину далеку, нещасна ненечка не могла сліз спинити, в плач ударила.

Жаль було Дмитруневи кидати рідну хату, батьків і рідню, Глухів рідний, де прожив так любо дитячі й перші хлопячі літа, жаль стискав серце та душа рвалась на крилах у чарівну країну, де спів у високих школах плекають — у соняшну Італію. Ой, приляг там молодий Бортнянський до науки. Учився там теорії композиції в найкращих мистців пісні — спершу в Венеції в Ґалюпія, що вже в Петербурзі вчив Дмитра. За порадою Ґалюпія їздив Бортнянський у наукових цілях у Больонію, в Рим, у Неапіль.

Скоро почав він сам компонувати музичні твори. До часу побуту в Італії відносяться його сонети на клявесін тай окромішні хорові твори. Італія це вітчина опер. Відтам походили й походять мистці, що укладали драматичні твори, в яких усе співається — такі твори й називаємо операми.

Очарований операми італійських мистців, узявся й Бортнянський до писання опер. В часі побуту в Італії написав дві такі опери. Крім цього написав кілька ораторій. (Ораторія це музикальна драма на біблійні теми, з леґенд про святих, а то й світських переказів, із хорами, сольовими співами та орхесторю). Твори його дуже подобалися цариці Катерині II. й вона займенувала його (по повороті до Петербурга) композитором придворного співацького хору й визначила йому високу грошеву пенсію).

В 1795 р. помер директор придворного співочого хору Полторацький. В рік опісля перейменовано цей хор на придворну співацьку капелю й директором капелі став Дмитро Бортнянський. Тут виявив Бортнянський не тільки композиторський, але й орґанізаторський хист. Передусім звернув увагу на доповнювання хору кращими голосами. Відкіляж набирав він тих голосів? Самособою що головно з багатої в співацькі таланти України — тож капеля складалася в більшости з українців.

Тоді в православних церквах панувала страшна рознузданість співу. Співали там усяку всячину, навіть твори невіжкомпозиторів, у церковні співи вводили арії з італійських опер, а переписуванням псували й твори кращих композиторів. Бортнянський звернувся до церковного Синода, щоб зробив кінець цьому безладови. І за його стараннями Синод рішив: 1) співати в церквах партесні співи тільки з друкованих нот, 2) друкувати твори Бортнянського й інших авторів тільки за одобренням Бортнянського.

Так за старанням Бортнянського заведено лад у церковних хорах. І коли хори в Росії і на Україні і церковний спів стояв високо, то це в першу чергу заслуга Бортнянського.

Великі заслуги Бортнянського, та в корінній Москві він не популярний. А не популярний саме через „Київський напів", мягкий лірízм та солодкаву українську мельодику в своїх творах. Це все було москвичам не до смаку —вони осудили, що Бортнянський чужий русскому духови. Русский композитор Ґлінка назвав „Сахар Медович Патокин", саме за цю його українську солодкавість у творах.

Та на Україні співають його концерти навіть селянські хори. І в Галичині прийнялися його твори почавши від 30 років минулого століття, головно заходами еп. Івана Снігурського та о. Осипа Левицького.

Великий мистець Бортнянський, мистець світової слави й коли його твори не поширені так у всьому культурному світі, то причина тут тільки та, що його творчість звязана тісно зі східним церковним обрядом і тільки там може ширитися.

Його духовні концерти написані з таким майстерством та чистотою голосоведення, виразом та красою мельодій, й при тім такі природні й прості, що до цеї висоти не піднявся мабуть ніодин композитор у світі.

Чимала духова спадщина по Бортнянському. Між духовними творами його бачимо такі головні вокальні форми: 1) концерти, 2) літурґічні пісні, 3) гармонізації церковних мотивів, 4) духовні пісні. Музична критика славить найбільше його чотироголосні концерти. Є їх усіх 48. Загально звуть їх псальмами з огляду на походження їх тексту. Всі вони уложені на мішаний хор. Крім цього є кілька Служб Божих, одна симфонія, безліч церковних пісень і пять опер, написаних до лібретття в італійській мові.

Та як уже згадано в горі, писав він і світські твори — головно опери. Їх вартість чомусь доси ще не розглянена, та чей прийде хвиля, що розглянуть цей бік його творчости, а тоді хто зна чи Бортнянський, як творець опер не стане теж нарівні із Бортнянським славним церковним композитором.

З а г а л ь н у характеристику творчости Бортнянського можна уняти в одно речення: Бортнянський очищує церковний спів з чужосторонних впливів, вливає в нього повагу і національний характер, а хоч його твори по формі італійські — то однак теми в них носять виразну закраску української душі композитора. Його твори спопуляризовані в цілій Славянщині, уважає музична критика до нинішного дня останнім висловом церковної штуки, а ґеніяльний російський музика Петро Чайківський (також українець з роду) признав деякі концерти Бортнянського за найкращі твори, які колинебудь у тім роді написано.

Помер він 1825 р. в 74 році життя.

А. Лотоцький.

ПЛЯН НОВОГО ЛОНДОНУ. — Націсти, бомбардуючи Лондон, самі не здавали собі справи, що вони знищенням старого міста зроблять його мешканцям теж і незлу прислугу, що, очевидно, не було їхнім заміром. На образку бачимо британську королівську пару, як приглядається плянови перебудови і розбудови Лондону, що наступить зараз по війні. Згідно з тим пляном Лондон стане новим і модерним містом з новими будинками, пристосованими до вимог населення.

БАГАТО МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАСУДЖЕНИХ НА УПАДОК.

Теперішня війна безумовно принесе переміну і в бизнесі. Так напр. Бюро Адміністрації Цін призадумується над ролею малих купецьких фірм, що займаються дрібним розпродажом і приходить до висновку, що багато з них мусить щезнути внаслідок війни. Цей висновок опертий на студіях сенатської Комісії Малих Бизнесів. Голова комісії сенатор Джеймс Е. Морі з Монтани, висилаючи звіт до Бюра Адміністрації Цін, написав свої завваги до звіту. Він звертає увагу на долю малих бизнесів в Англії в часі теперішньої війни. Там уряд придумав свого роду „пайки" для малих підприємств, тобто для кожного призначив кількість товару, призначеного до розпродажу. У такий спосіб малі бизнеси можуть як-так утриматися в часі війни, а після війни прийде для них нагода вернутися до нормального стану.

Спочатку уряд давав товар тим підприємствам, що могли його закупити в більшій скількости. Одначе небавом завважали небезпеку такої поведінки. Сильніші підприємства кріпшали, слабші падали. Зростало число безмаєтних людей, а з тим і людей, що мають життєвий досвід. Крім цього серед таких відносин діставала одна околиця забагато товару, інша замало. Отже треба було втримати малі підприємства для правильного розділу товару по всіх закутинах краю.

На підставі студій малого бизнесу в Британії американська сенатська комісія прийшла до такого висновку:

1. У перших двох роках в Англії не вдалося урядови втримати контролю над цінами, а це загрозило політиці уряду проти інфляції. Уряд усе змагав до стабілізації цін як середника проти інфляції.

2. Зростаючі ціни продуктів упродовж двох літ війни загрозили теж доходови більших підприємств дрібного розпродажу. Менші підприємства почали падати, а кількість банкроцтв дійшла до 17 відсотків.

3. Щоби устабілізувати рівень життя публики, треба було наперед устабілізувати ціну консумційних продуктів.

Такесаме явище може повторитися і в Злучених Державах, заки прийде публика до зрозуміння, що устабілізування ціни продуктів є конечним для рівноваги в бизнесі. Та заки Америка прийме цю практику, багато бизнесів буде мусіло впасти.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Пошановано Союзового й народного працівника.

Відділ 292 У. Н. Союзу пошанував доброго і витривалого працівника на народній і Союзовій ниві — секретаря п. Петра Кізла. Цього року члени і урядники цього відділу перепроваджували свої піврічні збори з незвичайним зворушенням і заінтересованням. На збори прибуло як на теперішні часи поважне число членів і члениць. По звітах урядників з господарки за пів року і потвердженню контрольної комісії, що по провіренню книжок секретаря і касієра знайдено все діловодство в взірцевім порядку, прийшла на чергу найважніша справа, до котрої урядники відділу з винятком секретаря секертно приготовилися.

Предсідник відділу, п. І. Форись, попросив членів, щоби не розходились, бо маємо милу несподіванку для нашого секретаря. В короткій добре обдуманій промові сказав, що він дуже радіє, що нині може перепроваджувати збори, бо нині обходимо 25-літний ювилей секретарства нашого секретаря п. Петра Кізла. Саме цього року минає 25 років, як п. П. Кізел зістав вибраний секретарем 292 відділу У. Н. Союзу, а нині всі зійшлися, щоби віддати йому пошану за його працю для відділу і У. Н. Союзу, бо секретар Кізел був одним з тих, що найбільше причинився до цього, що 292 відділ за 25 років секретарства п. Кізла зріс з невеличкого відділу з двадцять і кілька членів до одного з найбільших, бо має майже 500 членів. За це від імені членів 292 відділу, себто за чесну працю і заслуги, котрі секретар положив для добра і зросту відділу, предсідник вручив йому маленький даруночок в формі золотого годинника і пера, а присутні члени нагородили п. Кізла гучними оплесками. Потім сказав кілька слів один з найстарших членів відділу, п. Титар, а відтак предсідник покликав до слова головного радного У. Н. Союзу, п. Володимира Дідика.

Головний радний перечитав лист з привітом і побажаннями від екзекутиви головного уряду У. Н. Союзу та додав від себе кілька щирих слів похвали за труд і щиру працю, котру п. Кізел як секретар відділу положив для розвою і могучости У. Н. Союзу. Поґратулювавши п. Кізлови з нагоди його 25-літнього ювилею, зложив ще побажання, щоби Ювилят і надальше так щиро працював для добра і слави відділу і У. Н. Союзу.

Дальше був покликаний до слова д-р А. Т. Кібзей, головний контрольор У. Н. Союзу, котрий сказав, що 25 літ праці, то це є довгий час. І треба терпеливости і витривалости, щоби таку працю виконувати. Згадав про ті всі трудноці і прикрости, які секретар за так довгий час мусів витерпіти. Ми тішимося і раді, казав д-р Кібзей, що маємо в нашім відділі такого чесного, совісного і витривалого члена і дай Боже, щоби таких членів було в Союзі якнайбільше.

Відтак складали свої ґратуляції інші урядники і члени відділу.

При кінці забрав голос шановний Ювилят і в своїй промові дякував дуже всім членам відділу за ту милу несподіванку, яку члени йому зробили. Сказав, що він у народній праці ціле своє життя тримався тої засади, про котру писав наш незабутний письменник І. Франко, щоб кожний думав, що на ньому міліонів стан стоїть, та що він має здати за долю міліонів отвіт. Тому все старався при кожній нагоді робити так, щоби то вийшло на честь і користь У. Н. Союзу і нашого загалу, як теж і для добра української справи. Особливо старався приєднати якнайбільше членів до У. Н. Союзу, а тих, що вже були членами Союзу, щоби при Союзі якнайдовше притримати. І на будуче буде старатись свій обовязок якнайкраще виконати. Завзивав всіх стояти вірно при орґанізації і вписувати до неї своїх дітей і внуків, бо в молоді наша будучність і надія. А в нас є ще багато таких родин, що тільки родичі є в Союзі, а діти ні, а так не повинно бути, бо Союз має тепер такі грамоти теж і для дітей, що дають такі вигоди, що як не перевищують вигоди, які дають найбільші асекурації, то їм певно дорівнують. В єдности сила, а нам тої єдности тепер якнайбільше потрібно. А Союз — то єдність. Згадав ще Ювилят, що в наступнім році буде 50літний ювилей Батька-Союзу, та що ми повинні всі взятися щиро до праці орґанізовання нових членів, щоби наш відділ перевищив квоту, яку ми постановили собі здобути, а це є щоби до кінця року наш відділ мав уже поверх 500 членів.

На тім промови закінчено, а предсідник попросив присутних, щоби зайшли до другої кімнати на товариську перекуску і розмову. Це вже підготовив заздалегідь комітет. Члени радо згодились на ту пропозицію предсідника. При веселій гутірці забавились потім довший час, згадуючи давні й нові часи.

Присутний.

ШКІАҐО, ІЛЛ.

Дальші збірки на Дім Відділів У. Н. Союзу.

Започаткована акція, щоб сплатити довг на Домі Відділів Українського Народнього Союзу, як Народнього Дому української громади в Шікаґу, триває дальше. Тепер прийшли жертви від Бр. св. Стефана, від. 221 У. Н. С. Жертводавці такі: Д-р Іван Смук дол. 25.00, Іван Марущак дол. 10.00, а по $5 зложили: д-р Василь Гайович, Михайло Цебрій, Михайло Канюк, Евген Команишин, Кароль Смолинський, Василь Мусій; Іван Процик дав $3.50; Дмитро Мадей і Микола Васильовський дали по $3; Володимир Падяк і Роман Падяк дали по $2.50; Анна Притула склала $2; а по $1 дали: Василь Сидорик, Василь Масевич, Василь Горбаль і Марія Пронд.

Разом від Бр. св. Стефана дол. 85.50. Попередно пропущено імена: Теодосій Манцінський дол. 5.00, потім він додав ще дол 2.00, а Харитон Гладанюк у часі річниці Дому дол 1, разом дол 8.00. Попередно оголошено дол 2,774.50, то разом буде по день 30. липня 1943 дол. 2,832.09 ц.

Г. Дацьків, касієр.

НОВИЙ ЮГОСЛАВСЬКИЙ УРЯД.

ЛОНДОН. — Тертя, які існують між сербами і хорватами, а які доходять до надзвичайної гостроти, довели до нової переміни в складі югославського уряду на вигнанню. Новим премієром міністрів став д-р Божідар Пуріч, сербський диплoмат, зять Миколи Пашіча, відомого сербського політика з часів першої світової війни. Дража Міґайловіч, провідник сербських повстанців, далі остає міністром війни. Сталося це по резиґнації М. Тріфіновича, дотеперішнього премієра.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

ЧЕРНИГІВ

Чернигів — місто великих історичних споминів. Оповите роскішною зеленю садів, поки що в стороні від залізничих шляхів, тихе губернське місто, він зберіг багато памяток минулого, зберіг у значній мірі й власну оригінальну фізіономію, якої не встигли стерти нівеляційні форми новітньої культури. Для туриста, особливо для українського, Чернигів має великий інтерес.

Здалеку, зза Десни, він виглядає дуже гарно. На невисоких зелених горах, на фоні гайків і садів красуються золоті бані старинних соборів, білі мури та високі дзвіниці монастирів. Коли ви відете в саме місто, вас приємно вражає велика сила садів, скверів, бульварів, взагалі — зелені. Весною тут просто чудово: солові співають у центрі міста коло соборів, повітря напоєне пахощами свіжого листя, яблуневого й вишневого цвіту. Перше, що звертає вашу увагу і з чого кожен турист починає огляд міста — це два старинні собори: Спасо-Преображенський і Борисо-Глібський. Обидва стоять поруч, в одній садибі, в осередку міста, біля головної площі, вкритої зеленою травою. Спасо-Преображенський собор одна з найстарших святинь Руси-України: заложив його 1031 року могутній князь Мстислав Тмутороканський, син Володимира Святого. Але не встиг докінчити. 1036 року, як оповідає літопис: „Мстиславъ изиде на лови, й розболѣся и умре, и положиша въ церквѣ святого Спаса, юже бѣ самъ заложилъ; бо содѣлана при немъ выше, неже, на конѣ стоячи, рукою досячи". Закінчено церкву аж кілька років пізніше. В ньому поховано також цілий ряд князів, серед них великого князя Святослава Ярославовича, великого князя Ігора Олговича, вбитого киянами в 1147 році, героя „Слово о полку Ігоря" Всеволода Курського й Трубечвського та князя Михайла, замученого татарами в Орді. Але даремне булоб шукати їх гробовищ: усе зруйновано підчас Батиєвого погрому. Зосталися самі стіни. І тільки в кінці XVII-го віку відновлено великокнязівську святиню заходами й коштом генерального обозного Василя Дунін-Борковського. В 1750 році прибудовано з лівого боку храму другу башту для симетрії з старинною баштою на правім боці. Спасо-Преображенський собор зі своїми пятьма півкруглими візантійськими банями, вузенькими довгастими вікнами, дуже нагадує старі церкви передмонгольської доби, які збереглися на півночі — в Новгороді й Володимирі. Оригінальний вигляд надають йому дві круглі башти зі спічастими, стіжковатої форми, дахами. Переказ каже, що з поверха однієї з цих башт кинулася в низ княгиня Домінікія, не бажаючи віддатися живою в татарські руки підчас Батієвого погрому 1239 року. Від осени 1896 року лежать в храмі мощі святителя Теодосія Углицького, архиепископа Чернигівського й Новгород-Сіверського. Вони привабливають до себе багато прочан.

Ліворуч від Спасо-Преображенського собору стоїть другий давній собор Борисо-Глібський, збудований в першій чверти XIII. століття. За польского панування він був повернутий в католицький костел при Домініканськім монастирі. Архиепископ Лазар Баранович знову зробив його православним. Окремо від собору стоїть висока дзвіниця, збудована вже при кінці XVIII. віку.

Від цих памяток князівської доби ідемо дивитися на памятки доби козацької. Переходимо зелену площу, на якій разу-раз бавляться в мяча школярі сусідньої гімназії й пансіону, і виходимо просто на городський вал, який колись був валом чернигівської фортеці, або „Замку" і захищав місто з південного боку. Тепер він обернутий в бульвар і служить місцем для проходки й гулянок. На валу стоять старі гармати й нагадують про його колишнє призначення. З валу гарний вид на Десну й далекі задеснянські поля й луги. На валу-ж стоїть і давній будинок XVII. віку, який всі звуть „домом Мазепи". Але в дійсности він має з Мазепою такий лише звязок, що в ньому за Мазепиних часів містилася полкова канцелярія. Тепер переховується в ньому губернський архів, який містить у собі дорогоцінні матеріяли до історії Гетьманщини. Будинок має характеристичну фасаду, усю вкриту ліпним орнаментом.

В Чернигові значна частина державних будинків поставлена ще на початку XIX століття і має характеристичні ознаки стилю т. зв. Олександровської доби, з його клясичними карнізами й кольонадою на фронтоні. Такі будинки — гімназії, пансіону при ній, дворянського зібрання, губернського правління, приватний будинок графа Милорадовича. Їх строгі контури й білий колір гарно виступають на фоні зеленій дерев.

Та однак найбільше милує око українця стиль чернигівських старих церков гетьманської доби. Ось при самому візді до міста, через дорогу від старого валу, Катерининська церква, збудована в 1715 р. бунчуковим товаришем Семеном Лизогубом. Її пять струнких бань, надзвичайно пропорціональних що до самого корпусу, легко й згребно стремлять у гору, надаючи церкві радісний і бадьорий вигляд. В середині міста на базарі, відмежувавшись від нього круглим муром, стоїть Пятницька церква з характеристичними ознаками українського барона — трикутними фронтонами, густо прикрашеними ліпним визерунком. Але найцікавіші — з погляду архитектури і звязаних з ними історичних споминів — чернигівські монастирі. Ближче до міста, ще в його межах, стоїть монастир Єлецький, заложений р. 1060 в. кн. Святославом Ярославовичем. Не раз його руйнували татари і турки, і аж в 1674 р. обновив його відомий український письменник Иоаникій Галятовський, який був у цьому монастирі архимандритом. Головний храм і дзвіниця, поставлена доволі далеко від нього, збудовані в строго-українському стилю. В Єлецькому монастирі крім Галятовського були настоятелями Теодосій Углицький і Дмитро Ростовський. В монастирі головна святиня — образ Божої Матері, про який і літописи й давні письменники оповідають багато чудес.

Ще далі на захід від Єлецького монастиря з верству починаються так звані Болдині гори. Це найдавніше заселена під Черниговом місцевість, уся вкрита курганами, яких більшість розкопали археольоги й познаходили в них чимало памяток передхристіянської доби. Тепер Болдині гори поросли деревами, — дубом, горіхами, березами й уявляють собою чудовий закуток, куди варто спеціяльно заглянути, щоб помилуватися видами на луги, левади, гаї й на тиху Десну. Звідси найкращі види на Деснянську долину й на самий Чернигів. Під горою притулилася стара Іллінська церковця, поставлена ще в XI. столітті. А на горі розкинувся величавий Троїцький монастир із височкою дзвіницею, яку видно, ідучи з Києва на 30 верст, і з великим головним храмом, розпочатим будівлею 1679 р. заходами Лазаря Барановича, а закінченим уже Теодосієм Углицьким 1695 р. при щедрій допомозі гетьмана Мазепи. Під головною банею церкви довго зберігався старий напис, який у віршах свідчив про дати її будовання:

Въ рокъ надъ тысяча шесть
Сотъ сѣмдесять девятый
Априля въ послѣдній день
Храмъ сей свять зачатый.
Семнадесять лѣ здася,
Чемъ не успѣваше,
Дѣло доброе скорбей
Многихъ требоваше.

Дзвіницю, в стилі українського барока, збудованого аж геть пізнійше — в 1778 році.

(Кінець буде).

ПАЙКОВАННЯ В ТУНІСІ.—Це картина, знята в Меджез ель Баб в Тунісі, на якій бачимо арабів, як зголошуються по картки на поживу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Піврічні збори Бр. Св. Стефана, від. 221, відбудуться в неділю, 15. серпня (Aug.), в церковній салі при Оклей і Райс ул., в 12-тій годині в полудне. Просимо всіх членів й члениць прибути чисельно на піврічні збори. — Ф. Василовський, предс.; Д. Максимюк, кас.; Т. Шпікула, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Подається до відома членам Укр. Тов. Січ, від. 39, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. серпня, в годині 3. пополудні в Укр. Нар. Домі. Проситься членів явитись на час. — За Уряд: О. Шмокалюк, предс.; В. Осохівський, ф. секр.; А. Кудлик, кас.; А. Яворський, рек. секр.

Новини для — облегчення ума

Жидівські газети мають спеціяльну колюмну, що її називають по жидівськи „Чикави Ноєс", що має означати — цікаві новинки. Що правда, то всі новинки повинні бути цікаві, бо інакше пощо їх друкувати. Та деякі можуть бути цікаві своєю особливою оригінальністю.

Ось і ми спробуємо зібрати кілька таких цікавостей:

Трирічний Семі Бленк, що мешкає при Ешфорд Стріт у Брукліні, любить їсти камінчики, деревляні скалки, цьвяхи, відломки розбитого шкла, кавалочки металю і всього, що лише може пролигнути. Але як ізів двосічний різак бритви, то вже не витримав його жолудок і він опинився у шпиталі. Там дали йому бавитися малою машиною для гашення вогню і сестра-доглядачка мусіла вважати, щоб він не надкусив цієї машини. Дехто думає, що це жарт, бо якто Семі може кусати заліза? Але саме так сталося з отою бритвою. Семі покусав її і покалічив уста. Коли мама побачила це, віддала хлопця до шпиталю. У шпитали лікарі повитягали кусники бритви зпоміж зубів, а з жолудка витягають інші „делікатеси".

Число два:

Більш ніж один рік працівники підземних залізниць у Ню Йорку мали до діла з 18-літним хлопцем, Ричардом Стіном. Він щодня ввечір сідав до воза одної з підземних залізниць і їздив з одного кінця, до другого. З одної лінії пересідав на другу і так заникла бавився нераз цілу ніч, а то й цілу добу. Часом заснув, подорожні не мали де сісти, кондуктори його викидали, але Стін вертався назад. Аж забракло терпцю одному з прислуги і він віддав хлопця в руки поліції. Поліційний суддя довідався, що хлопець має працю в одній бюрі. І коли занятий, то добре справується. На запит судді відповів, що він любить їздити, бо „собвей" його вколисує до спочинку. Суддя засудив Стіна на заплату 10 дол. кари, але виконання присуду завісив, аж шпитальні лікарі прослідять, що хлопцеви бракує.

Число три:

У Нюарку, Ню Джерзі, поставлено під суд Фльоріяна Пфунтера за те, що при ньому найшли 35 купонів на закупно взуття. Є це звісні пайки, що їх розділяє федеральний уряд. Арештованого випущено на волю за запорукою 500 дол., доки не збереться федеральна лава присяжних суддів.

Число чотири:

У Вашингтоні конгресмен Шейфер, републиканець з Мішиґен, оголошує свою думку, щоб усі американці заявляли, по якім боці вони стоять: Тобто, чи за американську систему, чи проти неї. Шейфер покликується на книжку написану англійцем, проф. Ляскім, про ролю міжнародного соціялізму. Шейфер доводить, щоб творці Нового Розподілу, що його звуть „Ню Діл", заявилися, чи вони стоять за Америку, чи тримають з проф. Ляскім. Отже, чи вони є льояльні американці, чи проти Америки.

До творців Нового Розподілу зараховує Шейфер, між іншим, таких визначних діячів як : Генрі Волес, Гері Гапкінс, Фелікс Франкфуртер, Джеймс Ландис. С.

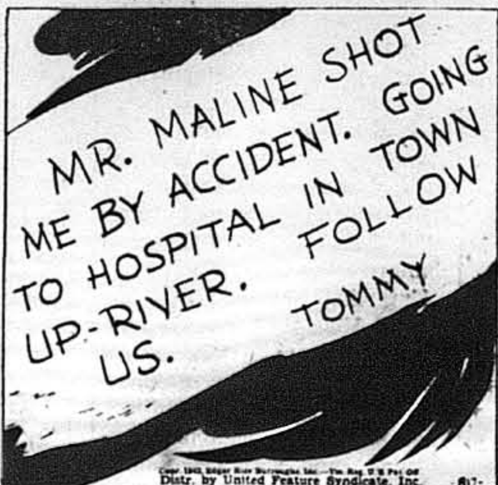
ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 817. Тайний приказ.

Заохочений Маліном і Зілою, Томі написав Тарзанови письмо на куску кори.

„Мр. Малін пострілив мене припадково. Ми йдемо до шпиталю горі рікою. Йди за нами, Томі".

Малін поніс хлопця до села, де він наняв човен і веслярів.

Потім він покликав начальника на бік і шепнув йому, що він мусить позбутися Тарзана.